

Előfizetési árak helyben és vidéken

Egy évre	12 korona
Félévre	6 korona
Negyedévre	3 korona
Egyes szám ára	12 fillér.

Megjelenik vasárnap és
csütörtök reggel.

HATÁRŐR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ujvidék.

Petőfi-utca 47. szám,

ahova a lap szellemi s anyagi részét illető közlemények küldendők.

Ilyen közleményeket és megkereséseket lapunk nyomdája is elfogad.

Az Országos Függetlenségi és 48-as Párt Délvidéki és Alföldi Függetlenségi Párt Ujvideki Hivatalos Lapja.

Szent István ünnepe.

A mai válságos politikai és gazdasági viszonyok közt, midőn alkotmányunk eltörpítve, törvényes jogaink felruga s a gazdaságiakhoz fűzött remények is meg hiúsulva: van-e felemelőbb, van-e megnyugtatóbb, mint a történelemhez fordulni s a mult emlékein felbuzdulva, dicső őseink és nagyjaink életéből, fényes tetteiből és mindenekelőtt lángoló honszeretetükből meríteni erőt a küzdelemre és kitartásra.

Ezeréves történelmünk legfényesebb lapját kétségkívül Szent István tölti be, kinek emlékét országszerte *nemzeti ünneppel* üli meg minden igaz hazafi.

Legszentebb, legfényesebb emlékünknél, Szent István honalapító működése, a mai Magyarország vallási és politikai alapjának megvetése, megszilárdítása körül folytatott küzdelme, rendkívüli szellemi nagysága és fenköltsege a mai viszonyaink között, a multból fényesebben átragyog hozzánk, mint valaha: varázslatos erőt nyújt az, hogy a hazánk ezeréves alkotmányáért, törvényben biztosított jogainkért folyó küzdelemben el ne csüggedjünk s bizva bizzunk jogos és igazságos ügyünk diadalra jutásában. Egy — nyelvre s fajra teljesen idegen

nemzet, mint a népvándorlás utolsó hulláma, beleszakadt e hazába, egy századon át mint csapongó, zabolázatlan raj bejárja Európát és az előtte járt népfajok példájára, elveszett volna Európa nyugalma bontó hadjárataiban, ha István király meg nem hódítja a *kultúrának*, régi isteneitől, szokásaitól, életmódjától el nem tereli és egy *rendezett Magyarországot* be nem állít az európai népcsaládba. A magyarok mint történelmi efemer jelenség, a hun nemzethez hasonlóan, elvesznek, tönkremennek a népek forgatagában, ha a béke királya, Szent István *állandó* hazát nem állapít meg e forrongó ázsiai fajnak. A szervező békés *munka*, a külföldi *mivelttség* megtelepítése, e hazának *áttérése* a pogányságból a keresztény hitre és e célból az *egyház* szervezése, végre az *állam politikai beosztása és fejlesztése* a nyugati kultúra értelmében: volt a nagy oél, melyet a nagy király kitűzött és el is ért az új államban. A nagy király egy — az akkori időkhöz képest — eszményi államot alapított, *népfelsséggel*, de a mellett a királyi hatalomnak erős központosításával, elkerülve az akkori oligarchikus államformát, mely a többi Európában a királyi hatalmat a népek megrontására és megnyomorítására oly annyira megszoitotta és a nagyok fék-

telenségének prédául oda dobta.

A nagy király hosszú uralkodásának egész idejét az államnak minden téren leendő kiépítésére fordította és elhunytával *minta-államot* hagyott hátra és ha hasonló törekvésű utódai vannak, Magyarország itt a kelet küszöbén, kultúrájában még a nyugotit is tulszárnyalhata volna.

A bölcsesség, a nyugodt, de erélyes és céltudatos teremtő munka fenséges eszményét látjuk a nagy király teljes életében és annyit alkotott, teremtett élte utolsó leheletéig, hogy örök művet hagyott az utókornak, mely ma is dicsőíti a nagy alkotót.

Szívvvel- lélekkel értsük meg a nagy királyt, példája lelkesítsen, erősítsen bennünket, mire kivált manap nagy szükségünk van s magasztos bölcsességében ő legyen vezércsillagunk!

Ajkainkról zengjen ének nemzetek nagy Istenének. — Énekeld óh hon! ki téged vakhomályból kisegített, üdv útjára átvezérelt s megnyitá menny ajta. „Őt magasztald, őt dicsérjed, nagy nevét megünnepeelve s ünnepelevén, ömledezzed az öröm szent hangjait.

Szent István király! Ki ezeréves államunk alapját lerakád, hozzád fohász- kodik hő imával e hon minden hú fia

TÁRCA

A szem ápolása.

Ha megdönthetetlen igazság, hogy a háziasszony tartozik férje és gyermekei testi fentartásáról gondoskodni, úgy az a következő is igaz és helyes, hogy a háziasszonynak arra is kell ügyelnie, hogy kedves övéi mindazon általános egészségi szabályokat megtartsák, melyek valamely baj keletkezését megakadályozni képesek. Mindenek előtt szükséges, hogy a gondos háziasszony és anyja úgy saját magának, mint a gondjaira bizottaknak lelkébe csepegtesse azt a 10 parancsolatot, melyek a szemek ápolására vonatkoznak s a következők:

1. Minden munkánál, de főleg olvasás- és írásnál, valamint a női kézimunkáknál stb. gondosan ügyelj arra, hogy elégséges világosság legyen s hogy az, ha csak lehetséges, balról és felülről érje a munkát.

2. Lehetőleg óvakodjál, hogy a nap világa, valamint a lámpa stb. világa közvetlenül a szembe essék, vagy hogy ennek visszfénye a szemet vakítsa.

3. A mesterséges világosságnak nem

szabad lobogni, nem szabad egyenlőtlennk, állhatatlannak lennie: a láng látását ernyővel kell a szemtől távol tartani. Tejúvegből készült ernyők a legjobbak, holott halvány üvegi ernyők, főleg ha sávok és alakok vannak belecsiszolva, nagyon veszélyesek és kártékonyak a szemre. Hasonlóképen kerülni kell az olyan ernyőket, melyek a világosságot épen nem engedik át, mint pd. a zöld papír-ernyők, mert a szemet a fény és homály folytonos váltakozására kényszerítik.

4. Különösen ügyelj, nehogy a szem túlközel tartassék a munkára, mint az az írásnál és női kézimunkánál gyakran előfordul. Különben többnyire csak megszokás és rövidlátást eredményez.

5. Ugynevezett kétes világnál soha sem szabad olvasni, írni vagy finom kézimunkát végezni, mert ez által a szem látóereje túlságosan megfeszítettik.

6. Ha a szem munka közben megfájdul vagy könnyezik, vagy ha olvasás- és íráskor a betűk összefolynak, úgy a munkától el, egy darabig a távolba, ha lehet a zöldbe kell nézni s csak rövid pihenés után tanácsos a munkát folytatni, de ismétlés esetén teljesen abba kell azt hagyni.

7. Ágyban vagy pamlagon fekvé járás közben, vagy vonaton s kocsin való utazás közben nem szabad olvasni, mert az a rossz szokás ép annyira árt a szemnek, mint a lobogó világosság.

8. Súlyos betegség után a szemet gondosan kell kimélni.

9. Szemüveget csak orvosi rendeletre szabad hordani, de nem tanácsos folyton vagy minden munkánál hordani, mert ez által a szem nagyon gyengül. Ugyanaz áll a kék szemüvegre.

10. A mennyire csak lehetséges, őrizzük a szemet a világosság és sötétség gyors felváltása ellen s általában oda törekedjünk, hogy ésszerű életmód s különösen az időnek alvás és virasztás közti helyes megosztása által a szemet erősítsük.

A ki e parancsokat megtartja, szemefényét késő aggkoráig megőrzi. Elővigyázat és gond mellett súlyos szembajoktól menekedhetünk. De szükséges, hogy a jó tanácsokat ne csak olvassuk és meghallgassuk, hanem mindenekelőtt követni kell azokat.

Szlovák bank részvénytársaság Ujvidéken

a betétek után fizet 4 és fél százalékos kamatot.

Egy koronás betétek kibocsátása foganatba vétetett!

alkotmányunk letipróit, törvényes jogaink elkobzóit sujsad átkiddal és adj erőt, lelkesedést és kitartást, hogy az országod alkotmányáért, szabadságáért és függetlenségéért folyó küzdelmek a második évezred szilárd megalapozását eredményezzék.

Nemzeti akarat a munkapárti uralom alatt.

Amióta a koalíciós kormány megbukott s amióta előbb a munkapárti kormány, később maga a munkapárt politikai szereplését folytatja, lépten-nyomon egy nyomós érveléssel találkozhatunk, amelyet végső szorultságukban az ellenzék fejéhez vagdaltak: mi mindent csinált a koalíció? Igen, a koalíciós korszak bünei: ez volt az az alap, amelyre támaszkodva, a munkapárti uralom minden guzságot megengedhetőnek tartott. Csak „volt”? Dehogy, most is az! A kormány, a párt előkelő és proletár tagjai ma is ezzel hozakodnak elő. Szerintük még mindig nem telt be az a mérték, amelyet szem előtt tartva, szabadon garázdálkodhattak, úgy, hogy bűneik tömege a koalíción alul maradtak. Sőt nagy hangon követelik, hogy a koalíció erköletelensége címén elkövetett törvénytelenégeket — szintén a koalíció számlájára írják. Sőt remélik is ezt a szivességet az országtól.

Hogy csak egyet említsünk: alig volt olyan alkalom, amikor az ország terhét emelni akarták, hogy érveik legerősebbike gyantán ne szerepelt volna: a koalíció pedig megszavazta a quota-fölemelését.

Igy ment ez napról-napra. A kormány, a párt, a sajtó, mind-mind a koalíció bűnlajstromán rágódott. És eközben a világegyet nem láttak volna túl az orrukon, nem volt köztük, aki belátta volna, hogy a koalíció bűneire való építés az ő mély súlyedésüket jelenti. Pedig valóban alig volt egyéb erkölcsi alapja a munkapárti kormánynak az előző kormány mulasztásainál, az erköletelenségénél. Mennyire igaz ez az állítás, azt mi sem bizonyítja jobban, mint Andrásynak egy minapi eikkében megjelent s Tisza Istvánról szóló leleplezése: „Tisza” csak azért nem vállalta a koalíció után a kormányt, mert a koalíció még nem járatta le eléggé magát!

Hát ez az! a koalíció még nem súlyodt volt le annyira, hogy elég büzhödt legyen a moesár a Tisza kormányzásának. Ez az, amit a halálos ítélet erejével kellett volna már régen ráolvasni Tiszára, a munkapártra. Akik nyíltan bevallják, hogy ők csak a súlyedésre építenek, nekik csak az erköletelenség az éltető elemük.

Khuen nem volt olyan finnyás. Két kézzel kapott a hatalom után, hogy megmutathassa, mily hamarosan lehet egy ország közállapotait a Tisza-kivánsa moesárba lesúlyesztani. És miközben ezen a nemes munkán fáradozott pártjával és a finnyás, közkatona szerepében tetszelgő, de diktátorkodó Tiszával együtt, volt gondja rá, hogy minden munkapárti szerv, a sajtótól a főszerkesztőig és Erteszi Péterig zengje a koalíció üzelmeit és a saját dicsőségüket. Jó volt ez a „tolvaj, tolvaj!” kiabálás arra, hogy az alatt ők szabadon lophasanak. S mindez a koalíció terhére ment: úgy is, ha koalíció nem csinált valamit. Az ország azonban tisztán lát — bárhogy szólottak legyen is némely vármegye bizalmi nyilatkozatai — és meg tudja állapítani, hogy joga van-e egyáltalán ennek az erköletelenségben fogamzott és törvénytelenekkel táplálkozott rendszernek bármit is a koalíció szemére vetni. Keserű lesz nekik az az ítélet, amely ezt utóvégre is nyomatókósan fogja tudomásukra hozni.

A koalíció minden bűne eltörpül csak a mellett a gyalázatos játék mellett is, amit a munkapárti uralom a nemzeti akarat nevében folytatott. Szerintük: a koalíciót a nemzet akaratát bontotta meg; őket a nemzet akara-

ta teremtette: ennek nevében cselekedtek. Hát lássuk csak, hogy néz ki az a nemzeti akarat?

Még az erköletelenséget sem tartották biztos talajnak akkor, amikor a nyakára ültek az országnak. Nem volt tisztességes ember, aki értük rajongott volna, bennük látta volna a helyzet megoldására hivatott embereket. El kellett indulni, hogy megszerezzék a nemzeti akaratot. És megszerezték. A darabont korszak halottait életre hívták. Pénzrel, erőszakkal megszerezték harmadfélszáz mandátumot, a Curia megföldözta a mandátumokat és kezükben volt a nemzeti akarat. Megfizetett pennákkal közvéleményt is szereztek. Ezzel elmondhatták, hogy ők képviselik a közvéleményt fölfelé is, lefelé is. Pedig fölfelé nem volt és nincs semmi akaratuk, lefelé pedig képviselik — az abszolút császári uralom akaratát.

Ők tehát a nemzet akaratát szubjektív értelemben.

És, hogy állunk a nemzeti akaratral tárgyi tekintetben? Nehéz volna azt sorolni föl, amit ellene cselekedtek, de meg volt is már erről többször szavunk — hát lássunk most csak abból, amit nem cselekedtek, amiben kudarcot vallottak.

A rezolúció volt az elsősorban, amit — mint a nemzeti akarat koronáját — mutatnak be az országnak. És verték a mellüket hogy törésre viszik az ügyet. Vagy, vagy, de ők érvényt szereznek a nemzeti akaratnak. Maga a nyakas kalvinista, a törhetetlen akaratú(?) Tisza rikoltotta a legjobban a hajrátl-t.

Es... ad audiendum verbum s a renitenskedő Tisza és pártja meglapultak, mint a nyúl, a császári szóra s a nagylobbal hirdetett nemzeti vívmány még arra sem volt jó, hogy Khuen, mint nemzeti hős, vonuljon a bukásba.

Igy néztek ki megtépett gunyájú vitézeink a rezolúció után, de az esetből nem tanultak, csak felejtettek. És szemfényvesztésül a sok százmillió katonai teher megszavaztatása után újból képviselni kezdtek a nemzeti akarat fölfele. A létszámemelés és terhei után a hadvezetőség telhetetlensége csak újabb 250 millióskát kért a kormánytól ágyukra — állítólagos ígérek ellenére is. Nosza volt nagy konsternáció!

Ez több még a kvótaemeléssel is. A kormány tehát kimondta a nemzeti ellenállást. Ma már csak az ő körükben divat ez. A munkapárti távirók pedig hozták a nagy diadalt, hogy Lukács visszautasította a követeléseket. Odáig voltak a győzelemtől, de az elkövetkezendőktől tán a foguk is vacogott.

A baljóslatu rejtelmek hamarabb valóra váltak, mint gondolták. Kegyetlen volt a sors hozzájuk, hogy ezt a diadalt se hagyta békén élvezniök.

Nyilvánosságra került, hogy az ágyukat, amelyre az újabb hitelt kérték, már készítik is. Hittelbe. És abban a biztos reményben tett megrendelés folytán, hogy a kormány a végén úgy is hozzájárul a terhekhöz. Bécsben, úgy látszik, jól ismerik az embereiket.

Igy áll a kormány megint a nemzeti akaratral. Próbálja most már a Lukácsék biztatása mellett felháborodott osztrák törekvésektől megvédeni a kormány a nemzeti akaratot! Próbálja úgy, mint a rezolúciónál! Mert a felhivatalos cáfolatoknak senki sem ül fel, a hadvezetőség pedig a világegyet sem fogja — mint a rajtakapott gyermek — az ágyürendeléseket lefújni.

Ez az eset is megmutatta, hogy fölfelé nincs semmi akaratunk. Az a nemzeti akarat, amelynek ők, képzeletben annyiszor érvényt szereztek, nincs sehol. A nemzeti akarat az ő kezükben csak akkor érvényesül,

ha a császár, a hadsereg áll mögöttük. De ezekkel szemben? A törvénytelenégeket erőszakkal nemzeti akaratnak keresztelni, katonát szavazni, milliókat szállítani: erre van képességük és ez a végzetük. De, mint ember, megállni a helyet ott, ahol kell: ez nem nekik való szerep. Ilyenkor az ő nevük csak: kuss!

Ezek után, tisztelt közönség, állítsd egymás mellé a koalíciót és munkapártot és nem lesz nehéz az ítélet, hogy melyik zavaros lé feketébb. Sj.

Sport.

Az ujvidéki kisdíákok győzelmei.

Az ujvidéki kisdíákok footballesapata július 28-án Temerinbe rándult át, hogy az ottani díákok footballesapatával megmérkőzzék. Díájkaink valóságos footbalmissiót teljesítettek Temerinben. Miután rátaláltak a pályára, (mert az állomáson senki sem várta őket) s megmondották a temerinieknek, hogy a footbaljátékhöz kapu is kell, nekik kellett a hirtelenében előhordott kocsirudakból a kaput felállítani. Ily előzmények után előrelátható volt az ujvidékiek győzelme mely a mérkőzés folyama alatt mindinkább valóra vált. Az ujvidékiek mesteri összjátékával szemben a temeriniek tehetetlenek voltak. A játék javarészen a temeriniek tér felében volt s ha néha-néha sikerült is nekik az ujvidékiek fedezetsorát áttörniök, Albrecht és Nevezky háttvédek a támadást ügyesen lekapcsolták. Félidő 4:0 Ujvidék javára. A második félidő elején, Ujvidék fölületesen játszik s ennek tulajdonítható, hogy Temerin góllal jut. Az ujvidékiek ezután ismét belefekszenek a játékba ugyannyira, hogy még négyszer sikerült a labdát a temeriniek kapujába rugni. Végeredmény 8:1 Ujvidék javára. Az ujvidéki csapatban, kitüntek Fischer, Fejes, Mayer rugták a goalokat. A temeriniek közül jól játszott Vigh, a center. Biró Szulay (Temerin.)

Ujvidék - Petrőcz.

Augusztus hó 11-én Petrőczön mérkőztek az ujvidéki kisdíákok a petrőciekrek veretlen csapatával. Az izgalmas mérkőzés változatos volt. A petrőciek Orosz és Kopsokkal erős támadásokat intéztek az ujvidékiek kapuja ellen, de a kis kapus, Grossinger K. bravurosan mentett. Félidő 1:1 A második félidőben az ujvidékiek szép összjátékukkal határozott fölénybe jutnak és Fejes révén megszerzik a vezető goalt amelyet mindvégig megtartanak. Végeredmény 2:1 Ujvidék javára. Biró Kojov UAC.

Atletikai verseny.

Városunkban, a mind nagyobb tért hódító football mellett az atletika sem szünetel. A tizenöt éven aluliak július 27-én jól sikerült atletika versenyt rendeztek. A viadal, mely 100 méteres, 100 yardos futás, távolugrás, magasugrás, gerelydobás és rúdugrásból állott, összetett volt. Az elért eredmények folytán jutalmat nyertek: Török S. 77, Gangelmayer F. 67, Grossinger A. 62, Piszker I. 53, Pummer S. 50, Gangelmayer B. 47., Fejes K. 45, Fejes I. 43, Grossinger K. 41, Hajan L. 25, Filipan B. 23 és Pekló József 13 ponttal. Említést érdemel Török S. 133 cm-es magasugrása és Gangelmayer F. 220 cm-es rúdugrása. A szebbnél-szebb jutalomtárgyak, amelyek közadakozás folytán gyűltek össze, Ujvidék város közönségének sportszeretéről tanuskodnak. A viadalt Andrée Dezső főgimn. VII. oszt. t. vezette.

SALVATOR kiváló bór- és lithiumozó gyógyforrás

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és légzőszervi szervek hurutjainál kitűnő hatású. Természetes vasmentes savanyúvíz.

Rapheló ásványvízforrások és gyógykezelések. SCHULTES AGOST Seinye-Lipóci Salvatorforrás-vállalat Budapest, V. Rudolf-utca 8.

H I R E K

Közig. biz. ülés. A közigazgatási bizottság e hó 14-én Dr. Demetrovits Vladimir kir. tanácsos polgármester elnöklése alatt rendes havi ülést tartott; tárgyat a rendes havi előterjesztéseken kívül ezuttal a szakeladók félévi jelentései is képezték.

Egészségügyi vizsgálat. Dr. Kerekes Pál közegészségügyi felügyelő, a kórházi osztály szakeladója e héten Ujvidéken járt és személyes meggyőződést szerzett a város közegészségügyi állapotáról. A felügyelő, aki annak idején az ujvidéki vár. közkórház létesítése s berendezése körül kiváló érdemeket szerzett, a közkórházban is beható vizsgálat alá vette s a tapasztaltak felett teljes elismerését és megaláztatását fejezvé ki, Forster Géza előadó tanácsnoknak a kórház körül kifejtett munkás és eredményes buzgólkodásához a legmelegebben gratulált.

Előléptetés. Skuteczky Emil vasuti-állomásfőnök ugyane minőségben Kőbányára helyeztetett át Püspöki Gusztáv helyébe, aki budapesti jobbpárti üzletvezetőség forgalmi a főnökévé neveztetett ki. Ezen előléptetés számba meoú áthelyezéshez öszintén gratulálunk, de emellett nem lehet legnagyobb sajnálkozásunkat ki nem fejezni, mert távozása veszteséget jelent egy vasuti tisztviselő és alkalmazottakra nézve, mint a kereskedelmi világ és társadalomra nézve. Mert Skuteczky Emil több évi ittléte alatt egy hivatalos minőségében, mint társadalmi érintkezésben igaz, őszinte tisztelőt és közbecsülést szerzett. Tiszteletére nagyszámu tisztelői e hó 17-én bucsubunkett rendeztek Váradi Lajos vasuti vendéglőjében.

Uj állomásfőnök. Skuteczky Emil helyébe Farkas Géza a budapesti jobbpárti üzletvezetőség központjából neveztetett ki ujvidéki állomásfőnöknek.

Az Apolló nyári Színház sikere. Naponta igen nagy közönség keresi fel ezt az egyetlen kellemes hős családi szórakozó helyet. — Az e heti legszenzációsabb mozgóképnyújtás „Titkos félelem” nagy dráma, melynek kizárólagos előadási jogát nagy anyagi áldozatok árán szerezte meg magának Az Apolló Színház. — E remek újadás teljesen új szenzációs műsor keretében kerül szombaton, vasárnap színre.

Vállalkozók figyelmébe. A m. kir. szegedi II. honvéd kerület hadbiztossága a kerületbeli honvéd csapatok termény és anyagi-állományi szükségleteinek f. október 1-től 1913. évi szept. 30-ig terjedő időre való biztosítása céljából nyilvános versenytárgyalásokat tart, még pedig Szegeden, Versecen aug. 27., Lugoson, Nagybecskerekén aug. 26-án, Szabadkán szept. 3-án, Orovcifalun szept. 4., Aradon, Orsován, szept. 5-én, Ujvidéken és Zomborban aug. 30-án, utobbi 2 helyen széna, alom- és ágyszalma s tűzifa szükségleteire. Az egyes állományok szükséglete, a szállítási feltételek az egyidejűleg kibocsátott Hirdetményből s az előkészített szállítási feltételek füzete-ből megtudhatók, melyek a szegedi hadbiztosságnál, valamint a megnevezett állományokon elhelyezett honvédszervezet gazdasági hivatalainál betekintethetők. A szállítási feltételek füzete a kerület hadbiztosságtól kívánatra díjmentesen megszereshető.

A Városi Színház műsora szombat, vasárnap szintén nagyon érdekes; bemutatóra kerül „Sors fordulata” szenzációs dráma 2 felvonásban, valamint 6 szenzációs, kép mely mind egytől egyig lekötö a néző figyelmét. — Az előadások mindkét színházban hétköznap 6 órakor, ünnepnap és vasárnap d. u. 4 órakor kezdődnek és tart 11-ig éjjel folytatódólagosan.

Kinevezés. A magyar királyi államvasutak Igazgatósága Dr. Donoszlovits Vilmos pályatorvost, „17 évi buzgó és sikeres működésének elismerésül”, a magyar kir. államvasutak egészségügyi szolgálatának kö-

telékébe orvosi tanácsadóvá kinevezte. Egyszermind a vasuti Igazgatóság aug. hó 1-től fogva dr. Donoszlovits Vilmost az újonnan rendszeresített orvosi vizsgálatokkal megbizta és hatáskörébe utalta a Zombor, Szabadka, Baja, Ujvidék, Erdődig terjedő vonalak összes személyzetének egészségügyi felvételi vizsgálatát.

Esperantista Színelőadás az Uránia Színházban. A Magyar Országos Esperanto Egyesület, Budapest, 1912. augusztus hó 22-én délután 4 órakor, a Magyar Esperantisták Első kongresszusa alkalmával esperanto nyelvű színi előadást rendez az Uránia Színházban, hol színre kerül Herczeg Ferenc: A három testőr című 3 felvonásos vígjátéka Liebner Olga k. a. fordításában. A színelőadót esperantista műkedvelők fogják előadni. Az előadás iránt mindenütt a legnagyobb érdeklődés. Jegyek kaphatók: a kongresszusi fogadó irodában (VIII. Múzeum körút 6-8), A La Verda Standardó (IX. Üllői út 59) és a Hungara Studento (VII. Alpar u. 8) szerkesztőségében, Kókai Lajos könyvtárában (IV. Károly u. 1.), Continental Szállóban (V. Nádor u.), Wüster Pensióban (VI. Váci utca 40), Pataki Ignác dohányüzletében (VI. Andrássy út) és a rendezőségénél: Bulyovszky Gyula (VI. Nagymező u. 12.)

Husmérgezés a kaszárnyában. Vavlik János szabadkai honvédszázados őrmester felesége a napokban malac húst vásárolt s annak egy részét megfőzte paprikásnak, másik részét pedig eltette. Az első részt egészségben fogyasztotta el aival együtt, de a másik rész elfogyasztása után mindketten megbetegedtek gyomorgörcsben. Az ezredorvos husmérgezés tüneteit konstataálta s ellenszert adott be a házaspárnak. Az asszony rövidesen jobban lett, de az őrmester egyre rosszabbul lett s másnap meghalt. Minthogy ugyanezen malac husából többen is ettek s bajuk nem történt, az őrmester és neje pedig csak azon hus elfogyasztása után betegedtek meg, melyet egy napnál tovább tartottak megfőzött állapotban, a halot boncolását is mellőzték, mert az orvosok szerint szigorú a főtt husban, ha csak nem teszik el valamely hős helyen 24 óra alatt kifejlődhetik a husmérgek.

Az orosházi hétosztályu polgári iskola megnyitása. Zichy János gróf vallás-és közoktatásügyi miniszter — Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg az orosházi — eddig hatosztályu polgári iskolát — kísérletképpen hétosztályu polgári iskolává szervezte át. Az átszervezett hétosztályu polgári iskolának ötödik osztályu új tantervvel az 1912—1913-ik tanév elején megnyílik, a hatodik és hetedik osztályok megnyitása folytatódólagosan következik. A fennálló hatodik osztályban a tanítás még a régi tanterv szerint történik. A szeptember elsején megnyitandó hétosztályu polgári iskola szervezetében, tantervében, felszerelésében, berendezkedésében és tanítási eljárásában elsősorban is a polgári osztály szellemi szükségleteire, a szemléltetésen alapuló gyakorlati tanításra s a munkára nevelésre lesz figyelemmel s minden törekvés arra irányítja, hogy az onnan kikerülő növendékek a legtisztább hazafias érzés mellett mindazon szellemi kincseknek és gyakorlati ismereteknek birtokába jussanak, amelyekre egy az általános műveltség szempontjából, mint pedig a produktív osztály gyermekeinek gyakorlati képzése tekintetében a polgári osztály minden leendő tagjának életbevágó és elengedhetetlen szükségé van. Munkára nevelő iskoláról van szó, ahol a növendékek munkaszeretetre és a munka megbecsülésére neveltetnek, mert meggyőződéssel állítom, hogy a munkára nevelés fejleszti ki a növendékek lelkében az önbizalmat s egyben az önállóságot után való vágyat és törekvést is. A ki dolgozni tud és szeret, annak az élet soha sem marad adósa. A szülők a legteljesebb bizalommal adhatják gyermekeiket az ujrányu hétosztályu polgári iskolába, amely nemcsak tanít és ismereteket nyújt, hanem egyben nevel is a munkára. A hétosztályu polgári iskolát végzett növendékek minden két-

ségen kívül, az uj véderőtörvény értelmében is, az egyévi önkéntességi jognak birtokába jutnak, de egyéb minősítési jogokból sem lesznek kizárva. Bővebb felvilágosítást nyújt Nagy Lajos igazgató.

Tanitók gyógyfürdőjéről. Általános ismeretes a tanitók amaz értékes mozgalma, hogy a tanitók és más társadalmi állásu egyének fárasztó munkában meggyengült idegrendszerük erősítése, a meghűléséből származó összes betegségek gyógyítása, kellemes nyári üdülése s így a további, intenzív munkához szükséges új erő gyűjtése szempontjából egy gyógyfürdő és üdülőhely létesítését vették tervbe. Mert, míg egyik-másik fürdőn létesített tanitók lakóházával a tanitók olesó fürdői üdülésének és gyógyulásának csak egy része, az olesóbb lakás kérdése nyer megoldást, a betegségyelző alapok szervezésével szintén csak néhány tanító juthat olesón fürdőhelyekre, addig a tanitók társadalmi gyógyfürdőjének szervezésével ezer meg ezer tanító családjá üdülhet és gyógyulhat az otthoni költségei mellett. E föltevésből a valóságban is meggyőződést szereztek a tanitók, mert a szervezés alá vett székelyudvarhelyi Szejké fürdő, bérleti alapon már most, a jelen nyári idényben megnyitották a tervezett fürdő és üdülőhelyüket s számos tanító és tanító család és más társadalmi állásu egyen üdül és gyógyul ezen értékes bő forrásu, kenes-sós, a herculesi források vizével csaknem azonos összetételű gyógyvizű, erdős helyen fekvő Szejké fürdő. Szerzett tapasztalataik alapján egytől-egyig elragadtattással beszélnek ezen, nagy kincsét éró fürdő hatááról, gyógyerejéről s erős elhatározással vannak, ennek megszerzése és célszerű kiépítése érdekében szervezés alá vett részvénytársasági mozgalom támogatása érdekében. A közeli napokban kibocsátandó részvénytársaság „Alapítási Tervezet” szerint, a készen levő építési tervék és költségvetések alapján a részvénytőke 500 000. korona lesz s egy részvény ára alapítási költségekkel együtt 52 korona, melyet a tanitók és más állásu foglalkozásu egyének is jegyezhetnek. A tanitók eme társadalmi mozgalomhoz való csatlakozása az Udvarhelyvármegyei jegyzői Egylet a napokban hozott közgyűlési határozata alapján az ország összes jegyzői egyesületeit felhívja, hogy a kibocsátandó részvények 50 százalékát a jegyzők vegyék meg, hogy így segítsék mielőbb céljához jutni ezen üdvös mozgalmat, a tanitók társadalmi gyógyfürdőjének kiépítését. Részvények és villanetek vásárlása iránti szándékát bárki bejelentheti már most Gyerkes Mihály igazgató tanitónál, Székelyudvarhely. Részvénytársasági és a magán építkezések az alakulás után azonnal megkezdődnek.

Lapunk legközelebi száma a közben eső szt. István napi ünnep miatt jövő vasárnap, aug. 25-én jelenik meg.

Közgazdaság.

Tőzeges retek megjavítása.

Sok ezer hold tőzeges rét van az országban, a mely dacára annak, hogy nem vizes s így a víz lecsapolásának nincsen helye, mégis annyira savanyu fűféléket terem, hogy azt az állatok nem is eszik, avagy nagy részben ki ízékleik. De hát ezen a bujon elég könnyen lehet segíteni, az ilyen tőzeges rétek szénáját elég könnyen meg lehet javítani. Kétségtelenül beigazolt dolog az, hogy célszerű és helyesen alkalmazott műtrágyafélék nemcsak a rétek természetét javítják meg, rendkívüleg, de a savanyu rétek szénájának minőségére is igen kedvező befolyással vannak, mert a savanyu fűfélék mennyisége fokozódik. Számos kísérlet igazolja ezen állítást, amiddőn pl. Balaton eschiben a kat. holdként alkalmazott 200 kg. superfoszfát és 75 kg. kálitrágya 100 százalékról 58.4 százalékra apasztotta a savanyu füvek mennyiségét, a mivel szemben 41.6 százalékra emelte az előbb teljesen hiányzó édes füvek és pillangós virágok mennyiségét, miáltal teljesen használható szénává vált az előbb értéktelen savanyu fű. Moson-Szentpéteren 200

kg. szuperfoszfát és 75 kg. kálitrágya alkalmazására 48.1 százalékról 88 százalékra csökkent a savanyú füvek mennyisége.

Vagyis tehát minden egyes helyen a műtrágyázásnak jelentékeny hatása mutatkozott, mindenütt csökkentvén a savanyú füvek mennyiségét. A műtrágyafélék tehát nemcsak fokozzák a talaj termő képességét és pedig jelentékenyen, a mire nézve álljon itt a Versceen végzett kísérletek eredménye, a mely szerint termett a rét trágyázatlan földjén kat. holdanként 1000 kg. széna, a 200 kg. szuperfoszfáttal trágyázotton 1400 kg., 200 kg. szuperfoszfát és 40 kg. chilisátrómmal trágyázotton 1780 kg., hanem átlagban véve is minden réten szaporítja a pillangós virágokat, különösen az édes fűféléket, de főleg csökkenti a tözeges réteken a savanyú füvet s szaporítván az édes füvek mennyiségét. Jó lesz gazdáinknak ezt tudomásul venni s tözeges rétegek műtrágyázását a folyó év őszén megkezdeni, mert a káliszuperfoszfátot, melyből kat. holdanként legalább 200 kg. szórando ki, — jobb ósszel kihinteni a megboronált rétre, a chilisátrómot ellenben jobb tavasszal és pedig fele részét pedig széna kaszálás után.

Felelős szerkesztő: **Zanbauer Agoston.**
Laptulajdonos az úvidéki függetlenségi és 48-as part.
1269.1912. végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.c. 102. §-értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a bpesti VII. ker. kir. járás-bíróságnak 1912. év Sp. V. 618/3. számú végzése következtében Dr. Kovács Bódog ügyvéd által képviselt Magyar pamutipar r. t. javára 737 K. 79 f. s. jar. erejéig 1912. évi július hó 25-n. fogantatott kielégítési végrehajtás útján le-és felülfoglalt és 9339 kor. ra bacsult következő ingóságok u. m. különféle butoridarabok, szövetek, vásznak, ruhák, gramofonok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az úvidéki kir. járás-bíróság 1912-ik évi V. 1428. számú végzése folytán 737 kor. 79 fill. tőkekövetelés, ennek 1912. évi május hó 2. napjától járó 5 százalék kamatai, eddig összesen 89 kor. 14 fill.-ben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Újvidéken II. Rákóczi Ferenc ut 2. sz. a. leendő megtartására 1912. évi szeptember hó 3-ik napjának dél előtti 10 órája határidőül kifizetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.c. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltek.

Kelt Újvidék, 1912 évi aug. hó 13. napján.

Horváth Gusztáv
kir. bir. végrehajtó.

Kiadó

egy elegáns urilakás 2 utcai, 2 udvari, fürdő és előszobával, vízvezeték, gáz és villanyvilágítással, valamint az összes mellékhelyiségekkel azonnal. Kosuth Lajos utca 47.

Tüzifa-felapritás!

Villanyerőre berendezett tűzifa-felapritótelepünkön 3/4 óra alatt felapritunk egy öl tűzifát a következő díjak mellett:

1 öl tűzifa fűrészelésért K. 2. —
1 „ „ fűrészelésért és hasogatásért „ 4. —
1 „ „ fakamrába a pincébe rakogatásért 1. házba szállításért „ 2.40

Telefon megrendeléseket is pontosan eszközölünk.

Teljes tisztelettel
Ernst János és Fiai.

6 szobás 1-ső emeleti lakás bármikor átadható.

II. Rákóczi Ferencz utca 23. szám.

A tanító

urak b. figyelmébe ajánlom újonnan berendezett könyvnyomdám, a melyben állandó nagy raktáram van a legújabb oktatásügyi rendelet szerinti iskola és kisedodovai összes nyomtatványokban és pedig:

az iskolák részére:

Elemi iskolai bizonyítvány. Előmeneteli és mulasztási napló. Iskola költségvetés. Felvételi napló. Tényleg iskolába járó tankötelesek névszerű kimutatása. Mulasztási kimutatás. Iskolai pénztári napló. Iskolai alapvagyon, évi jövedelméről szóló számadás. Foglalkozási napló. Más iskolába járó növendékek nyilvántartási napló. Anyakönyv és osztályzati napló. Javadalmazási jegyzőkönyv.

Iskola mulasztási nyilvántartó könyv — Látogatási napló. — Iskolai pénztári főkönyv. (rendes évi számadás) — Haladási napló. Javadalmazási jegyzőkönyv. Végbizonyítvány (Ujdonság): Törzskönyv (Ujdonság).

A kisedodovák részére:

Felvételi jegy. Látogatási napló. Mulasztási napló. Mulasztási kimutatás. Felvételi napló. Ododaköteles gyermekek névsora.

Ezen nyomtatványok mind a legjobb minőségű finom fehér papíron és legújabb betűkkel vannak nyomtatva, miért is mint eddig mindenki teljes megelégedésére szolgáltak és mindamellett, olcsóbbak mint bárhol.

Ez alkalommal becses figyelmükbe ajánlom dús raktáramat írószerekben u. m. iroda- és fogalmazó papírokat, borítékokat, ténta, tollak, tollszárak, ironok, szivacs, kréta, vonalzó stb. azonkívül pedig az összes iskolai tanszerek és felszerelések is nálam kaphatók.

Írásbeli megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközölök.

Igen becses megrendeléseit kérve, vagyok kiváló tisztelettel

IVKOVICS GYÖRGY

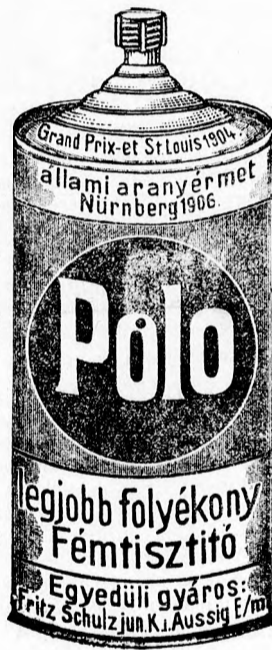
nyomda- és könyvkötészet-tulajdonos, papír- és írószer kereskedése 1—3 Újvidéken.

A mesterdálnok. . . .

Cipőm szép és tökéletes,
Benne járnai élvezetes,
Mert ha cipőt szegzek, varrok,
Rajt' van

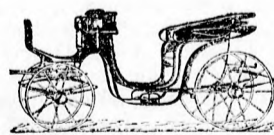
kaucuk sarok

Mindenütt Kapható

Kérjen ingyenpróbát

Telefon 134.

Arjegyek ingyen és bérmentve.

Első délmagyarországi kocsigyár.

Reich Mátyás és Lebherz Károly

UJVIDÉK (Limán).

Luxus-hintók, üzleti és gazdasági kocsik, mentő- és halottas-kocsik, omnibuszok és luxus-szánkok, a leggyorsabbtól a legfinomabb kivitelig, állandóan készletben.

Etablissement MONTMARTRE
PARIS BUDAPESTEN
VI., ANDRÁSSY-út 54. EGÉSZÉJJEL NYITVA!